

Társadalomtudományi alapozó szeminárium  
ELTE Jog- és Társadalomelméleti Tanszék  
Társadalom, jog és pszichológia

Oktató: Bányai Ferenc

**A kurzus leírása:** A kurzus a későbbi társadalomelméleti, jogszociológiai és jogbölcseleti tárgyak filozófiai és társadalomtudományi megalapozására szolgál. A kurzus során, a szeminárium jellegből adódóan, alapvetően egy-egy, többségében kifejezetten oktatási célra szánt kortárs szöveg közös, interaktív jellegű feldolgozására kerül sor. A hallgatóknak az órákra el kell olvasniuk a megfelelő szöveget, és annak közös feldolgozásában aktívan részt kell vegyenek.

**Előzetes ismeretek** (input): A kurzus a középiskolai tanulmányok során elsajátított átlagos történelmi, irodalmi, eszme- és kultúrtörténeti ismereteken túl előzetes ismereteket nem igényel.

**A kurzus célja** (output): A kurzus alapvető célja, hogy a hallgatók képessé váljanak a tudományos szövegek, fogalmak megértésére, az olvasottak értő módon való összefoglalására. A hallgatóknak képessé és hajlandóvá kell válniuk a különböző elméleti álláspontok összehasonlítására, önálló kritikai elemzésére. A hallgatóknak továbbá fel kell ismerniük a tudományos megközelítések használatának és a szakszövegek olvasásának jelentőségét valamint funkcióját a szakmai képzésben. Ezen alapvető célokat a kurzus hármas célkitűzés révén igyekszik megvalósítani:

- 1) A társadalomtudományi szövegek olvasásához, megértéséhez szükséges képességeket, attitűdöket igyekszik a hallgatókban kialakítani. Elsősorban a szöveg- és problémaértelmezési, illetve az elemzési és kritikai készségek fejlesztése a cél.
- 2) Tartalmilag megismerteti a hallgatókat a mű történeti, elméleti érveivel.
- 3) A szövegben megjelenített történeti és elméleti problémák közös feldolgozásának módszere által a hallgatók a vitakészségének és érvelési kultúrájának fejlődését is hivatott elősegíteni.

**A számonkérés formája:** A számonkérés alapelve a folyamatos évközbéli teljesítés és ennek ellenőrzése. Az órán megbeszélte szövegeket a tanulónak előre el kell olvasnia, Ennek ellenőrzésére a hallgatóknak rövid *olvasónaplót* kell írniuk.

Az olvasónapló alapvetően az olvasmány főbb kérdéseit, állításait, fogalmait emeli ki rövid, legfeljebb egy oldal terjedelemben. A kurzus teljesítéséhez legalább 7 olvasónapló leadása szükséges. A félév során továbbá legalább 2 alaposabb elemzést igénylő *házipolgozatot* kell készíteni, amelyben a hallgató az általa szabadon választott olvasmányt alaposabban elemzi, kritizálja, egyben saját véleményét is kifejti a szövegben tárgyalt kérdésekkel kapcsolatban. A házipolgozatok terjedelme 9000-10000 leütés (kb. 3 oldal).

A félév végi jegyet a házipolgozatra kapott jegy valamint az órai munka és az olvasónaplók színvonala határozza meg.

**A feldolgozandó témakörök és olvasmányok:**

**A jogi konfliktusok keletkezése és megoldási lehetőségei**

Eric Berne: Emberi játszmák, Budapest, Háttér Kiadó, 2013.

**Bírói, ügyészi, ügyvédi döntések kialakítása során leselkedő veszélyek**

Kahneman: Gyors és lassú gondolkodás, Budapest, HVG könyvek, 2013.

Amos Tversky – Daniel Kahneman: Heurisztikák.

### **A jogi tényállás megkonstruálása a valóság elemeiből**

Richard Atkinson – Ernest Hilgard: Pszichológia, (Fogalmak és kategorizáció) Budapest, 2005. 353-367.

Alaklélektan (szerk. Kardos L.) , Gondolat kiadó 1974.

### **Az emberi természet sajátosságainak összefüggése az állam és jog működésével**

Thomas Hobbes: Leviatán (az egyházi és világi állam formája és hatalma), Kossuth, 1999.

Eliot Aronson: A társas lény. (Az agresszió), Budapest, Akadémiai Kiadó, 2008.

### **A jogi írott szövegek és a jogászai szóbeli nyilatkozatok nyelvi alapjai**

Paul Grice: A társalgás logikája. <http://philosophy.elte.hu/zvolenszky/grice.pdf>

Kövecses Zoltán: Metafora. Bevezetés a kognitív nyelvészetbe, Typotex, Budapest, 2005.

### **Tudatos és tudat előtti/tudattalan elemek a gondolkodásában**

Pléh Csaba: A lélektan története., Budapest, Osiris, 2010, 358-380.

[http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011\\_0001\\_520\\_a\\_lelektan\\_tortenete/adatok.htm](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_a_lelektan_tortenete/adatok.htm)

Freud: Rossz közérzet a kultúrában. In: Esszék, Budapest, Gondolat Kiadó 1982.

### **A jogi és egyéb magatartási szabályok követése:**

Eliot Aronson: A társas lény. (A konformitás), Budapest, Akadémiai Kiadó, 2008.

### **Az ember, mint individuum, és mint eredendően társas lény**

Susan Fiske: Társas alapmotívumok, Osiris Kiadó, 2006.